

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Odgovorni urednik Tone Gosnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Stanca 25. — Poštni predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Partizansko srečanje pri Miklavžu na Gorjancih

Zbor preživelih borcev Gorjanskega bataljona so ob njegovi 11. obletnici pozdravili narodni heroj Jože Borštnar, prvikomandant bataljona polkovnik Franc Pirkovič-Cort in prvi komisar bataljona Tone Sušteršič-Tine Zelenik — Veliko slavje na Gorjancih je znova potrdilo, da je duh partizanstva živ in neuničljiv

Zbor preživelih borcev Gorjanskega bataljona so ob njegovi 11. obletnici pozdravili narodni heroj Jože Borštnar, prvikomandant bataljona polkovnik Franc Pirkovič-Cort in prvi komisar bataljona Tone Sušteršič-Tine Zelenik. Veliko slavje na Gorjancih je znova potrdilo, da je duh partizanstva živ in neuničljiv.

Za enajsto obletnico Gorjanskega bataljona so njegovi veterani v resnici zakurili partizanske ognje pri Miklavžu na Gorjancih. Tako je bilo, kakor je napovedal tovariš Ivo Pirkovič v Poročevalcu: vse bo zopet, kakor je bilo takrat, ko so Italijani, beli, Nemci in švabobranski pretorianci štiri leta zaman oblegali to mogočno, svobodno partizansko trdnjavo. Le kotli so bili tokrat večji, kakor so bili v tistih hudih in mršavih letih...

Zagoreli so ognji na košencah pod Miklavžem. Sadno dreve je okoli Hudoklinove domačije je začelo komaj cveteti, proti Trdinovemu vrhu pa se vse do 2. maja niso ozelenele vse bukve. S silo rine pomlad v vrh Kukove gore, v ta preudoviti svet prastarih dreves, globšč, škval in skrivnih poti, po katerih se noga partizana ne izgubi — samote nevjazen dlovek pa bi kmalu zašel v goščave, koder sta še drvar in lovec le redka gosta. Tihna travnata planota, Nacov planinski svet, je v soboto zjutraj doživela obisk, kakršnega Gorjanci zlepa ne pomnijo.

Prihajali so iz vseh strani. V starih, ponošnih in zaščitih partizanskih suknjah in hlačah, v škornjih, v nedeljskih oblekah

in prazničnih krilih z rutami na glavah in s cekarčki v žuljavih rokavh. Partizani, nekdanji zaščitniki, aktivisti, delavci, kmetje in kmetške matere z otroci iz Sentjernejske doline, stari borci iz spodnjega Posavja, z Zumberka, Podgorja in Novega mesta, z vseh strani.

»O, kaj si še živ?« Veselo sta se objela znanca, ki se od leta 1945 nista več srečala v starih krajih. Pristrčno, dolgo rokovanje in objemanje pove več kot učene govornice in gostobesedno pozdravljanje.

»Vrag te dal, kumek, kak' si mi?« Širok smeh izdaja rojaka z onstran Gorjancev; morda se je tolkel proti ustašem in Nemcem skupno z našimi v Zumberačko-pokupskem odredu ali v Cetrti kordunaški brigadi — pa saj je vseeno, zdaj je tu, pri Miklavžu, se smeji in zadovoljno treplja po rami dolinca iz Vrhpolja. Cutarica kroži iz roke v roko, spomini prihajajo, stara imena ozivljajo.

Pod kotli gore ognji; danes se bo kuhalo za veliko ljudi. Pri paviljonih Vrhpolja in Orehovce je vse živo — dekleta komaj strežejo številnim žejnim gostom, ki jih je pot skozi gorjanske hoste upehala in jim poglala potohčke po čelih in sencih. Mnogi rinejo v zvonik k Miklavžu, od koder vidiš vso Dolenjsko ko na dlani. Na pročelju Hudoklinove domačije se že sveti marmornata plošča, ki so jo menda pozabili prekriti do slovesnosti. To bo spomin na velik poraz okupatorjev, ki so si upali priti na košenice pod Trdinovo vrh, pa so se morali s krvavimi betonicami takoj umakniti v dolino. Gorjanci so po-

nosni — tuje navlake niso in ne bodo nikdar trpeli v svojih prelepih hostah.

PARTIZANSKE PATRULJE SO OBISKALE PADLE IN ŽIVE JUNAKE

Ze v petek popoldne je izpred spomenika na Glavnem trgu zapustila Novo mesto patrulja, ki sta jo vodila komandir Albin Luzzar in komisar Janez Zupančič. Nad 150 ljudi je pozdravilo

noč. Za večerjo so bili seveda žganci — skuhan tako kakor takrat, pred leti...

»V NASIH SRČIH ŽIVI IN BO ŽIVEL PARTIZANSKI DUH...«

Ze zgodaj dopoldne je bilo okoli Miklavža vse živo. Preko Cerovega loga so prihajali Sentjernejani in ostali dolinčci, učenci osnovnih šol in drugi, preko Gospodične pa so med

Govornikove besede je množica ljudstva s postrojenim bataljonom vred toplo pozdravljala in vzklikala tovarišu Titu. Navdušenje je naraslo, ko je prav ob zaključku komandantovega govora prišel na travnik tudi prvi komisar Gorjanskega bataljona Tone Sušteršič-Tine Zelenik. Ko je tovariš Franc Pirkovič še prebral pozdravno poslanico Zveze borcev in prebivalcev Novega mesta, je spregovoril prvi komisar bataljona. Z enominutnim molkom je množica počastila spomin na pokojnega heroja socialistične izgradnje tovariša Borisa Kidriča, nakaž je tovariš Tone Sušteršič opisal zgodovino in boje bataljona, ki je bil ustanovljen pred 11 leti; govoril pa je tudi o političnem stanju doma in po svetu.

Pristrčno pozdravljen je stopil nato na govorniški oder sekretar okrajnega komiteja ZKS in narodni heroj Jože Borštnar. Pozdravil je zbrano ljudstvo in govoril o upornem duhu Podgorja, ki je že v srednjem veku pokazalo tujcem, da ne trpi nasilja. Uporni duh v srcih Podgorcev ni hotel biti hlapec nikoli in nikomur. Od prvih borb v letu 1941 vse do ustanovitve nove Jugoslavije je v teh krajih pela partizanska puška in prinesla svobodo navzlic vsem težavam in oviram.

»Tu so še partizanske roke, v naših srcih živi in bo živel

»Ne meni, bataljONU izročite to cvetje!« je presenečen in vesel dejal prvi komandant Gorjanskega bataljona, polkovnik Franc Pirkovič-Cort

partizanski duh! Ne Vatikanu, ne Moskvu in nikomur več ne bomo hlapci. Kdor koli bi hotel stegniti kdaj roke po naš zemlji in najti tu svoj grob — Gorjanci imajo še dovolj prostora!

Z navdušenim ploskanjem in vzklikanjem so množice pozdravile besede tovariša Borštnarja. Govoril je to, kar so občutili in mislili vsi, ki so se zbrali ob Gorjanskem bataljONU.

V imenu internirancev in delovnih ljudi okraja se je zahvalil živim borcem Gorjanskega bataljona za vse njihovo trpljenje in borbe tovariš Tone Cvelbar in dejal:

»Ko bi ne bilo vas, junaki, ne bi bilo več naše lepe domovine!« Počastil je spomin padlih in živih borcev, nakar je po deklamaciji zapel moški zbor SKUD »Dušan Jerebek tri partizanske pesmi. Z največjim navdušenjem so sprejeli zborovalci predlog, da se pošljejo

pozdravne brzojavke tovarišu Titu, Mihi Marinku in Koroskemu bataljONU v Mežico.

Prijetni zvoki novomeške vojaške godbe so zaznali zaključek slavnostnega dela proslave na Gorjancih. Prišel pa se je njen drugi del — pripovedovanje zgodovine Gorjanskega bataljona, objužanje spominov na prestane bitke, zmage in podvige in na vse to, kar ne bo zatonilo v pozabo. Okoli paviljonov se je razvil pravcati partizanski miting, petje, ples, sproščen smeh in veselje pa so odmevali v prelep majski dan vse tja v pozno noč.

V srcih smo odnesli s seboj posvetilo s partizanske proslave pri Miklavžu na Gorjancih: duh partizanstva je v nas, živ in neuničljiv — nikdar in nikomur več hlapci, temveč svobodni ljudje v srečni domovini!

Slovesno smo praznovali 27. april in 1. maj

Slovesnosti ob letošnji 12. obletnici ustanovitve OF so bile v dolenjskih okrajih povsod povezane hkrati s praznovanjem IV. kongresa Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije. Kakor druga leta, so tudi letos že na praznik OF zaplapolale zastave, kraji so se odeli v zelenje, v izložbah pa smo opazili slike naših voditeljev, pozdravne napise in pod. Odbori SZDL so v mestih in vaseh pripravili vrsto slavnostnih sej, akademij in proslav. Mestni odbor SZDL v Novem mestu je imel slavnostno sejo 25. aprila popoldne v sejni dvorani Ljudskega odbora mestne občine. Udeležili so se je predstavniki ljudske oblasti, JLA, delovnih kolektivov in organizacij Novega mesta. O vlogi in delu OF v 12 letih njenega obstoja ter o novih nalogah SZDL je govoril predsednik MO SZDL tov. Miha Potrčina.

Terenski odbori SZDL v Novem mestu so pripravili slavnostne seje v dnevi od 24. do 27. aprila; posebno so poskrbeli za pester spored in poudarjen pomen zgodovinske obletnice ustanovitve OF in IV. kongresa odbora SZDL II, III, in IV. terena. Na II. terenu je na seji sodeloval tudi mali orkester Doma JLA, povsod pa so se seje udeležili predstavniki podjetij ustanov dotičnih terenov, ljudski odborniki mestne občine in zastopniki društev ter organizacij.

21. aprila so proslavili 12. obletnico ustanovitve OF tudi člani Pokrajinskega odbora Cirkulacijskega društva katoliških duhovnikov za Dolenjsko v dvorani Sindikalnega doma v Novem mestu. Na proslavi je govoril duhovnik France Smon iz Sirja nad Zidanim mostom, ki se je v imenu organizacije CMD poklonil spominu vseh padlih borcev in aktivistov NOV ter pozval člane CMD, da v duhu patriotizma izvršujejo svoje dolžnosti tudi kot člani SZDL.

V Črnomlju, Kočevju, Metliki, Ribnici, Sentjerneju, Zuzemberku in številnih drugih krajih so se organizacije SZDL, društva in delovni kolektivi pripravili tudi na slovesno praznovanje 1. maja — mednarodnega delavskega praznika. Mnogi kolektivi so pohiteli za tri dni na dalje in krajsje izlete (tako n. pr. novomeški ROG, ki je potoval s Putnikovim avtobusom v Kočevje, Gorski Kotar, Kraljevo, Bakar, Susak, Opatjevo, Pulo, Portorož, Koper, Tolmin, Bovec, Trento in čez Transjansko preko Poljske do doline in Ljubljane nazaj). Množice izletnikov so se podale na krajsje izlete na Gorjance k proslavam 11. obletnice Gorjanskega bataljona, na Debenc, Trško goro, Rog in druge kraje. In predvečer 1. maja je bila na Glavnem trgu v Novem mestu slavnostna prireditev, na kateri so sodelovali vojaška godba, pevski zbor garnizije JLA, gim-

dinsko zborovanje za sektor Straža—Šuba krajina. Zborovanja se je udeležilo nad 500 ljudi, predvsem mladine iz teh predelov. Na zborovanju sta govorila sekretar OK LMS Ludy k Kebe in organizacijski sekretar OK ZKS Jože Plavec. S strelskim tekmovanjem mladinskih aktivov in drugimi točkami je bil spored zaključen, godba na pihalu z Dvora pa je vabila k prijatni zabavi, s katero je mladina zaključila letošnji tridnevni praznik dela.

Glavni in nadzorni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije

Predsednik: Miha Marinko, tajnik: Boris Kraigher, člani: Viktor Avbelj, France Bevč, Marjan Breclj, Tone Fajfar, Janez Hribar, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Vlado Krivič, Franc Lubej, Ivan Matek, Zoran Polič, Jože Potrč, Ivan Regent, Jože Rus, Janko Rudolf, Franc Svetek, Maks Snuderl, Vida Tomšič, Josip Vidmar, Boris Zihnerl.

CLANI GLAVNEGA ODBORA:
Arh Franc, Avbelj Viktor, Avšič Jaka, Babič Branko, Bebler dr. Aleš, Beltram Julij, Bevč France, Borovšak Helena, Borštnar Jože, Bravničar Dušan, Breclj dr. Marjan, Brijelj dr. Jože, Brejc Tomo, Cerne dr. Darko, Dermastja Marjan, Dujc Albin, Fajfar Tone, Globačnik Ančka, Goršič Milko, Grčić Jože, Hace Matež, Hočevar dr. France, Hočevar Slavica, Hribar Janez, Jakac Božidar, Jakopič Albert, Janhuba Rudolf, Jeras Josip, Kardelj Edvard, Kavčič Stane, Kidrič Zdenka, Kimovec France, Klanšek Ada, Klopčič Mile, Klanšek Jože-Vasja, Kočevar Franc, Ciril, Kovač Stane, Kozak doktor Ferdo, Krese Leopold, Kozak Vlado, Kraigher Boris, Kraigher Miško, Kraigher Sergej, Krivič Ada, Krese Franc, Koban, Krivič Vlado, Krmelj Maks, Kveder Dušan, Lampret Jože, Leskošek Franc, Levstik inž. Jože, Lubej Franc, Lunacek doktor Pavel, Maček Ivan, Majhen Vlado, Maležič Matija, Marinko Miha, Marušič dr. Drago, Melik dr. Anton, Modic dr. Helij, Očepnik Angela, Pavšič Stefan, Pečaček Rado, Perovec France, Petejan Jože, Pirkovič-Bebler Vilma, Polič Zoran, Popit Franc, Potrč dr. Jože, Prešeren Cilka, Regent Ivan, Remškar Tine, Rudolf Viktor, Ribičič Mitja, Rudolf Janko, Rus Jože, Simonič France, Smolec Janko, Svetek France, Svetina Ivo, Svetina Mira, Sentjurer Lidija, Silih Niko, Snuderl dr. Maks, Toman Tone, Tomšič Vida, Turnher

CLANI NADZORNEGA ODBORA:

Novak Ivan, Bratko Ivan, Draksler Marjana, Kotnik Be. no, Kržišnik dr. Anton, Miklavc Angela, Mikuz dr. Metod, Semič Stane-Daki, Slander-Marinko Mica, Sušteršič Tone, Vrbove Slavko.

Telovadna akademija v Novem mestu

TVD Partizan Novo mesto z vsemi oddelki pripravila telovadno akademijo, ki bo v soboto, dne 9. maja zvečer v DLP. Po pripravah sodeč bo ta akademija nad vse pestra in zanimiva. V številnih točkah bo društvo prikazalo preizkus sistematičnega dela v telovadnici.

OBVESTILO

Ker bo s 1. junijem začela tiskati tiskarna »Ljudske pravice« dnevniki LJUDSKO PRAVIČO (slovensko izdajo BORBE) s precejšnjim obsegom, strojna stanovna ne bo zmogla postavljati teka vseh listov, ki jih je tiskarna doslej tiskala. Vse bralce, naročnike in prijatelje Dolenjskega lista obveščamo, da je prevzela tisk našega tednika z danjšino številko tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Cevraj bodo zaradi večjega obsega lista narasli tudi stroški za tisk lista, naročnike ne nameravamo povisati. Prosim pa vse cenjene naročnike, da takoj poravnajo vso morebitno zaostalo naročnino in da sprti plačujejo zapadle naročnino, s čimer bodo v znatni meri omogočili redno izhajanje našega tednika.

Uredništvo in uprava Dolenjskega lista

Tovariš Jože Borštnar govori na proslavi 11. obletnice ustanovitve Gorjanskega bataljona pri Miklavžu na Gorjancih

Narodni heroj tovariš Jože Borštnar med borci Gorjanskega bataljona

Od tedna do tedna

Proomajska praznovanja so za nami in delovno ljudstvo — ne le pri nas, temveč tudi drugod po svetu — je mednarodni delavski praznik posvetilo obrambi svojih pravic in mirnega razvoja. Prav nič o skladu s temi težnjami pa niso bili v teh dneh ponovni objemljeni incidenti na bolgarski meji, kjer so kominformisti granicari dva dni streljali na naše ozemlje. Vajeni smo že takih izredov, ki jih je navozila sedanji moskovski »mirovni« ofenzivi: čedalje več, toda pričakovani bi, da bodo sploštovanj vsaj mednarodni delavski praznik in tedaj opustili svoja večna izzivanja. Kremenjski gospodarji niso svojim satelitskim hlapcem prav nič spremenili vloge, ki so jim jo poverili od kominformistične revolucije sem.

Ponekod so kot posebno zanimivost in tudi z raznimi neiskrenimi nagibi sporčili, da v letošnjih sovjetskih proomajskih geslih ni bilo običajnega pozdrava »jugoslovanskim rodoljubom« kakor una Kremenj navado reči izdajalcem in odpadnikom naše domovine. Toda tovariš za senzacijami so boje ali neboje prezrli, da so ostale države sovjetskega bloka še prav tako izzivajoče obrasle svoje prvomajske ceremonije, ker prav gotovo tudi niso dobile iz Moskve drugičnih navodil. Prav tako ne bi smelo zavesti poročilo, da je bil jugoslovanski odpravnik poslov v Moskvi Djuric sprejet pri Molotovu kajti pozabiti ne smemo, da je bil to vsakolepni prvomajski sprejem tujih diplomatov in sovjetski oblastniki to si pač v imenu iskavanja uglasjenih manev v diplomatskem občevarstvu poslužili tudi tega. Vse dokler pa bo njihov ovcje rozljalo po naših mejah in se bo kominformistiška propaganda poluževala svojih ogabnih metod v klevetanju Jugoslavije,

nas ne bodo razni poskusi, prirejeni bolj za lepši izgled kot v dokaz iskrenosti, prav nič preveč prepričali.

Starih navad pa se v Moskvi poslužujejo še tudi ob drugih prilikah. Molotov je namreč poslednje pogled staro oiovraženo pravilico o »paketu petih velesil«, ki naj bi si razdelile svet. S tem je storil kaj nebrinjeto uslugo tistim, ki so nasledili moskovskim »spremembam«. Navsezadnje gre najbrž tudi počasni napredek v Pan Mun Jommu na račun Sovjetske zveze, kajti po razmeroma hitrem sporazumu in izmenjavi ujetnikov, so pri mirovnih pogajanjih spet zabredli na stari tri brezuspešnih sestankov.

Mednarodnim zapletom komčno služijo še dogodki v Indokini in Tuniziji. To sta posebno za Francozje dva težavna problema, ki pa ju zaskrbljenostjo gleda tudi ostali svet. Ho Si Minbove čete, ki so prodrele v Laos, eno izmed držav francoske Indokine, precej naglo prodirajo. Zaradi poslabšanja položaja v Indokini, kjer že dolgo vibrira boji, si zabadne velevlje niso eaine, kaj bi ukrenile v laoskem primeru, ali naj ga predložijo OZN ali ne. Ker menijo, da Ho Si Minbova akcija ni odvisna od Moskve, so prepričane, da bi sovjetski zastopniki v Združenih narodih spet uporabili veto in tako razveljavili v nezogled razpravo o tem uprašanju. Hkrati pa obstaja upravičena bojazen da bi mogla Kitajka spet razliriti vojno na Daljnem vzhodu. V nemali meri se tu kažejo slabe posledice kolonialne politike. Tudi v Tuniziji neprestano vre in nasilni francoski ukrepi le še bolj podžigajo domače prebivalstvo, ki ga v do- loženih primerih lahko izkoristi kaka tuja sila za svoje namene.

gorjanske borce, ki so zavili iz mesta najprej na Sentjošt. Tam, kjer so kraljevali beli zločinci s stopičnikom župnikom Smolničem, krvavima kaplanoma Freljhom in Urbančem in klali partizanske ljudi, tam je patrulja najprej počastila spomin padlih junakov z enominutnim molkom. Nad grobovi in ob muščinah zavednih borcev je odjeknil častni strel — tovariši, nihče ni pozabljen, kdor je padel za domovino, za njeno svobodo.

Po starih partizanskih poteh je patrulja zavila na Hrušico, od tam pa na Dolž, kjer se je poklonila na grobu Loiza Dragana njegovemu spominu. Mirno spi v domači, svobodni zemlji junak, komandant Cankarjeve brigade in načelnik XV. divizije. Partizanski strelji so odjeknili v prvomajski sončni popoldan v pozdrav dragemu komandantu, na grob pa so roke tovarišev položile pomladno cvetje.

Med potjo so srečavali borce znanci in prijatelji. Marsikje se je bilo treba ustaviti in pozdraviti zavedno družino, starega zaščitnika ali aktivista — žive pričče naše revolucije in ljudske vstaje v Podgorju. Enajst let je tega — ljudje kimaajo, objužajo spomine in menijo, da čas tako hitro beži, kakor da bi šele pred kratkim bili tod partizani, pa je vendarle minilo že toliko let.

Zvečer je bila patrulja sprejeta v Gabrju. Nad 200 ljudi se je zbralo ob okrašenem spomeniku padlih borcev in ržtev fašizma. Patrulji iz Slatnika in Novega mesta sta se sešli, Tone Boltez in France Zoran pa sta obudila spomine na tiste nepozabne dni, ko je ljudstvo ob partizanskih podvigih svobodno zadihalo.

Zavriskala je harmonika in partizanska pesem je odjeknila v goro, ki je tonila v pomladno

prvimi prišli mladinci in mladinke novomeškega Rodu gorjanskih tabornikov, da vidijo borce Gorjanskega bataljona in kraje njihovih bitk in zmag.

Na travnikih je šumelo kakor v velikem panju, dokler ni trobenta zbrala borcev bataljona v vrsto, ki je s strumnim koramkom prišla pred okrašenim tribunom. Najprej je pozdravil zbrani bataljON njegov prvi komandant

Prvi komisar bataljona Tone Sušteršič-Tine Zelenik pozdravlja zbrane borce in ljudstvo

Franc Pirkovič-Cort in se s toplimi besedami spomnil vseh padlih borcev bataljona, terencev, pripadnikov Narodne zaščite in vseh, ki so bili na kakršne koli način povezani z Gorjanskim bataljonom. Borbene tradicije Gorjanskega bataljona so slavna dediščina, ki jo izročamo mladim rodovom. Njegovе žrtve pa so naša obveza, da tudi danes vsačdo izmed nas stori svoje dolžnost na mestu, kjer dela in se bori za socializem!

Bataljon je postrojen — mladinka čestita tovarišu Hudoklinu-Borutu v imenu delovnih ljudi vsega Podgorja

Pisma Dolenjskemu listu

Ali jih res nihče ne vidi

Uredništvu Dolenjskega lista! Dopisnik Slavko Hoeko iz Žužemberka je v predzadnji številki Dolenjskega lista objavil članek, ki opozarja na razne prekupčevalce, zlasti prekupčevalce s krompirjem. Ker se mi zdi pametno, da je tovarni načel ta problem, hočem opozoriti, da ne nekateri stvari v zvezi z prekupčevalstvom.

Se precej večjo škodo, kot taka trgovina s krompirjem, ki je več ali manj sezonska značaja, povzročajo tako imenovani drobni prekupčevalci, predvsem ženske. Te kupujejo največ z jacy, pa tudi z drugimi poljskimi pridelki. Kdor se pelje z avtobusom iz Novega mesta preko Žužemberka v Ljubljano, lahko opazi številne kočare in cekarje, ob njih pa vedno ene in iste obraze.

Vsekakor je prav in potrebno, da kmetije prodajajo svoje odvisne pridelke na trgu. Toda s temi pridelki se je začela že prava nedovoljena trgovina, ki daje posebnim prekupčevalcem mastne zasluge na račun kmeta in potrošnika. So ženske-kmetice, ki doma skoraj nič ne delajo, pač pa hodijo po suhočrpanjskih vaseh s cekarji in nakupujejo predvsem jacy, pa tudi druge stvari. Na prvi pogled bi vsakdo mislil, češ, kaj ta malenkost. V resnici pa to ni nobena malenkost. Taka prekupčevalka nese v Ljubljano do 800 krogov in tudi več. Nakupi jih po 8 do 9 d.n., prodaja pa po 15 d.n. To pomeni, da zasluži pri enem takim »transportu« najmanj čistih

4.000 din! Stirje taki trgovski podvig na mesec, pa ima 20.000 dinarjev zaslučka, ki ni nikdar odvisen! Da se pot še bolj izplača, nakupi prekupčevalka v Ljubljani raznih drobnih gospodinskih potrebščin, ki jih potem pri nakupovanju jacy spet prodaja z dobičkom. Človek, ki je po službeni dolžnosti nastavljen v takem kraju, si mora vsako malenkost prinesiti iz mesta. Včasih bi moral v Ljubljano po jacy, da bi jih kupil prav od tiste kmetice, ki mu jih doma z izgovorom »jih bom

pa nesla v Ljubljano«, ni hotela prodati. Javno vprašamo, kaj mislijo pri tem naše kmetijske zadruge, pa tudi ljudski odbori? Kaj mislijo pokreniti, da bo konec prekupčevalstva in odiranja? Če nič drugega, naj se vse take prekupčevalce obdavi tako kot obrtnike. Najbolj pravilno pa bi bilo, da naše splošne kmetijske zadruge prevzamejo vso trgovino v svoje roke in preprečijo škodljivo delovanje vsem prekupčevalcem. — Za. Žužemberk, 5. maja 1953.

Škodljivo premitševanje

Uredništvu Dolenjskega lista! Ze od leta 1946 dalje se v kočevskem okraju razpravlja, kaj ukreniti s stanovskimi hišami in gospodarskimi poslopiji, ki so las: ljudske imovine. Po vojni so prihajali na kočevsko ljudje iz vseh predelov Slovenije in tudi iz drugih republik, zlasti takih, ki jim je bila domačija med okupacijo unčena. Mnogi so se tu naselili za stalno, mnogi samo začasno in spet odšli, tako da je bilo tega presejalstva že skoraj preveč. Vsi ti stalni in začasni naseljenci so se naselili v hišah ljudske imovine. Tisti, ki so nameravali ostati in imajo čut odgovornosti do skupne lastnine, so poskrbeli za popravilo poškodovanih zgradb, v večini primerov pa so se tiše in sopoljstva v zelo slabem stanju in vidno propadajo iz leta v leto. Zato

je nujno potrebno, da se to vprašanje enkrat dokončno reši in zavaruje ljudska lastnina na tak ali drugačen način. Mislimo, da bi bilo najbolj pravilno te hiše in gospodarska poslopja odprodatu stalnim naseljen-

Zanemarjena in pozabljena cesta

Smihelska cesta (od novomeške bolnišnice v Kandji do Smihela) je prav gotovo ena najbolj zanemarnjen in slabih cest novomeškega predmestja. Kotanje so zelo goste in globoke, ob suhem vremenu je obilo prahu, ob dežju pa še več blata. Izgleda, da to cesto pravzaprav nihče ne oskrbuje, vsaj redno ne, kajti večina prebivalcev ob tej cesti cestarja ne vidimo (norda ga ta odsek ceste niti nima). Prebivalci ob tej cesti in potniki bi bili tistim, ki so odgovorni za vzdrževanje ceste zelo hvaležni, če bi ji jii posvetili vsaj trohico več pažnje. Kadi bi videli na njej vsaj od časa do časa kakšen kubik primerne gramozja, ki bi pokrtil velik luknje in samo podlago vrh klanca nad kandjiško bolnišnico do odcepa na postajo, pa

Spremembe uniform v JLA

JLA v kratkem uvedene spremembe v zimskih in letnih vojaških uniformah. Oficirji JLA bodo nosili namesto dosedanjih epolet zvezdice na ramenih ofiserske bluze in plašča. Spremembo narekuje potreba po praktičnosti in ekonomičnosti. Podoficirji bodo imeli oznake činov na rokavih v obliki svilenega rumenega traku. Za razliko od dosedanjih pod vratom zaprtih bluz bodo odslej jugoslovanski oficirji nosili odprte bluze s srajco enake barve in z nekoliko temnejšo kravatno. Uvedene bodo enake kape za nižje, višje oficirje in generale. Na uniformah generalov bodo uklinjene rdeče porte na hlačah. K vsakdanji letni uniformi bo spadala tudi letna srajca — bluzica, katero bodo lahko nosili vojakji hkrati s kratkimi hlačami, česar do sedaj ni bilo.

Pri voglarjenju je dobil sunek z nožem

Ze 8. aprila 1951 je bila v vasi Reber pri Žužemberku svatba, katere so se v večernih urah po nekem starem običaju udeležili tudi dobi fantje. Dobili so svoj delež pijače, potem pa je prišlo med njimi do nepomembnega prepira. Karel Kocjančič, katerega so baje nameravali prepešiti, je zbežal po vrto, za njim pa so se zapodili še Anton Horvat, Jože Pucelj, Janez Papež in Albin Trlep. Med begom je nekdo izmed njih sunil Kocjančiča z nožem v hrbet, drugi pa ga je udaril s palico po glavi. Nato so na tleh ležečega Kocjančiča isti prepešaji odnesli v hišo, kjer so ga obvezali in odpeljali v bolnišnico. Na več razpravah pred okrajnim sodiščem ni bilo pojasnjeno, kdo je bil pravzaprav v tej skupini junak noža. Sam poškodovanec je trdil, da ga je sunil Horvat, neka priča, ki je gotovo vedela več kot je povedala, pa je skušala do-

kazati, da je to dejanje napravil Trlep. Sodišče je obsodilo vse udeležence tega prepeša in sicer: Antona Horvata, ki je bil nekak kolovodja tega krvavega voglarjenja, na dva meseca zapora, Jožeta Pucelja, Janeza Papeža in Albina Trlepa pa vsakega na en mesec zapora. Vsak mora plačati tudi 200 din povprečine.

Silnega »junaka« se je izkazal tudi Jože Gorenc iz Vrha pri Sentjerneju. Ko se je v družbi drugih fantov udapl, je pokazal svoje junštvo nad plorom Mirka Florjančiča. S kolom je razbil tudi šipo na njegovo hišo, vdrl v hišo in mu grozil. Pri tem je še bolj žalostno dejstvo, da je Florjančič močno živčen in božjasten. Za to junštvo se bo Gorenc 20 dni pokoril v zaporu, plačati pa mora vse stroške postopka in 200 din povprečine.

Volkovi — največji mrharji naših lovišč

Volkovi so v dolenjskih loviščih vedno hujša nadloga. Vsa prizadevanja članov loviških družen, poklicnih lovcov in državnega lovstva in odbora za pokončevanje volkov, ki obstaja v Kočevju, niso rodila zaželjenega uspeha. Tak odboj je obstajal v Kočevju že po prvi svetovni vojni in v dobi prvih desetlet let se je posrežilo uničiti 127 volkov. Med drugo svetovno vojno in po nji pa so se volkovi pojavili še v veliko večjem številu. Prišli so iz sosedne Hrvaške in se naselili v mirnih kočevskih gozdovih, kjer so našli primum zatočišče in dovolj živeča. Računajo, da je trenutno na Kočevskem okrog 50 teh mrharjev, ki delajo prav občutno škodo tako na divjadi kot na domači živini, zlasti drobnici. Po nepopolnih podatkih so lani pokončili na Kočevskem več kot 1000 kosov srnadi, nad 30 jelenov, 60 kosov domačih drobnic in 40 psov. V petih letih po vojni, od 1945 do 1950, je bilo pokončano skupno 51 volkov. Odkar je bil leta 1951 spet organiziran odbor za pokončevanje volkov, je bilo v tem letu pokončenih od lovcev Uprave državnih lovišč 10 volkov obeh spolov, člani loviških družen pa so uničili 6 volkov. Lani so jih lovci Uprave državnih lovišč pokončili 17, člani loviških družen pa 4. Najmanj 20 volkov pa je bilo obstreljenih in so verjetno končali svoj mrnarski posel.

V vsako hišo knjige Prešernove družbe!

Proti vsem vrstam škod, ki pretijo vsak dan delovnemu človeku in njegovemu premoženju, sklepa podružnica DRŽAVNEGA ZAVAROVALNEGA ZAVODA v Novem mestu zavarovan preko svojih zastopnikov, ki jih ima v vseh večjih krajih. Zavarujte sebe in svoje premoženje prej ko vas doleti nesreča!

Zavarujte

- sebe za življenje in nezgodo,
- svoje otroke za doto,
- premoženje proti požaru, toči, poplavam, viharju itd.,
- svojo živino proti poginu in nezgodam.

Kličite zastopnike DOZ na dom!

S seje Sveta za gospodarstvo LO mestne občine Novo mesto

Svet za gospodarstvo pri Ljudskem odboru mestne občine Novo mesto je na svoji seji dne 27. aprila 1953 med drugim razpravljal tudi o vsebini članka »Novomeštani sprašujejo: Kako dolgo seže«, ki je bil objavljen v Dolenjskem listu dne 24. aprila 1953.

Predsednik sveta je hkrati z navzočimi odborniki LO MO Novo mesto in članji sveta najprej ugotovil, da je Ljudski odbor mestne občine v zadnjih mesecih že večkrat razpravljal pri reševanju personalnih vprašanj tudi o razrešitvi dosedanjega upravnika hotela »Kandijca« A. Jakšeta. Ker vse doslej LO MO ni mogel dobiti namestnika, dosedanjega upravnika ni mogel biti razresen, kar pa se je medtem uredilo in je bil Anton Jakš s 1. majem 1953 razrešen dolžnosti upravnika v hotelu »Kandijca«. Predsednik LO MO Novo mesto tov. Lojze Ivanetič je obvestil članke Sveta, da je delegacija Zveze borcev in množičnih organizacij IV. terena 27. aprila 1953 intervenirala v smislu razrešitve upravnika hotela »Kandijca«, čemur je bilo s 1. majem ugodeno in je zadeva rešena.

Nadajje je predsednik sveta pojasnil, da je bilo že pred meseci izmenjano vodstvo bivšega mestnega podjetja »Remonte«. Podjetje je prevzel zrani strokovnjak tovariš Angel Gabrije-

Lani so izdelali 4,500.000 električnih žarnic

Lansko leto so v tovarni električnih žarnic TEZ v Zagrebu izdelali 4 in pol milijona navadnih električnih žarnic. To je do sedaj največja proizvodnja doma izdelanih električnih žarnic in se približuje številu, ki je potreben za kritje vseh domačih potreb.

Letos bo proizvodnja žarnic v TEZ še večja in mnogo bolj kakovostna, ker je delovni kolektiv v preteklih letih premagal mnoge težave in si pridobil s požrtvovalnim delom dragoceno izkušnje. Razen navadnih pa bodo leto izdelali tudi mnogo opalnih žarnic, začeli pa so tudi izdelovati fluorescentne žarnice.

čič in so se razmere v zadnjih treh mesecih v podjetju bistveno izboljšale. Delovni kolektiv sedanega mestnega Gradbenega obnovitvenega podjetja (GOP) se zaveda napak in pomanjklivosti, ki so nastajale lani v njegovem poslovanju deloma po krivdi posameznih delavcev in vodstva podjetja, deloma pa tudi zaradi izredne naglice, s katero je bilo treba izgotoviti vrsto del v nenormalnem času. Podjetje obnavlja sedaj slabe omete iz l. 1952 na svoje stroške in si hoče s kvalitativnim delom pridobiti ugled. Volivcem Novega mesta verjetno ni znano, da so bili n. pr. lani izdelani »Remontas« občutno slabše plačani za enako delo kot zidarji večjih gradbenih podjetij, kar je prav tako slabo vplivalo na kakovost dela. Očitek, da je dobil

»Remonte les za odranje pri obnavljanju osnovne šole zastoj od mestne občine, ne drži. Ta les je podjetje mestni občini v celoti plačalo po taktirnih dnevnih cenah. Razmere, proizvodno zmogljivost in skrb za razvoj podjetij v mestu rešuje gospodarski svet LO MO Novo mesto sprti na svojih sejah. Reševanje pestre problematike in dostikrat ravnje težkih gospodarskih vprašanj je odgovorno delo, ki se ga tako LO MO kot Svet za gospodarstvo ne boji, želi pa, da bi bila kritika volivcem v bodoče učinkovitejša s poročili mestni občini takoj, ne pa šele čez dolge tedne ali celo mesece. Stalno sodelovanje volivcev s svojim izvoljenim odborom bo mestu le v korist.

Koristnikom poštnih, telegrafskih in telefonskih uslug

Prosimo vse pravne osebe v okraju (urade, ustanove, podjetja, množične organizacije itd.), da ob ustanovitvi, preselitvi, preimenovanju, likvidaciji in sl. javijo to spremembo svoji področni pošti. Množične organizacije morajo poslati prepis tistega dela zapisnika o konstituiranju odbora, iz katerega bo razvidno, kdo organizacijo predstavlja. Če ta oseba ne prevzema poštnih pošiljk sama, mora s poštnim pooblastilom, ki se dobi na pošti, pooblastiti za to neko drugo osebo. Pošta ne more prevzeti nobene odgovornosti za napačno ali zakasnelo dostavo oziroma vračanje pošiljk pošiljatelju, če ji pravne osebe ne javljajo nastalih sprememb pravočasno. Hkrati obveščamo koristnike poštnih uslug, zlasti telefonske naročnike, da je s 1. majem t. l. uveden pri pošti Novo mesto, telefon št. 170, informativna služba, ki daje sledede informacije: točen čas, vremenska poročila, vozni red vlakov in avtobusov, lekarniška in zdravniška služba in ordinacije, športna poročila in rezultati tekem, podatki iz pit tarife, spored gledališ in kinematografov, poleg tega pa centrala ključ telefonske naročnike ob določenem času po naročilu.

Zahvala novomeški tekstilni tovarni

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto se javno zahvaljuje delovnemu kolektivu novomeške tekstilne tovarne »Novoteksa« za prispevek 100.000 din za potrebe novomeške vodovoda in njegove obnove. Vzgladno razumevanje delovnega kolektiva »Novoteksa« za komunale in gospodarske potrebe ter razvoj mesta naj bi našle pomembno mesto v vrstah ostalih delovnih kolektivov. Ljudski odbor mestne občine Novo mesto

Še o novomeški Razglasni postaji

Pred meseci smo pisali o novomeški razglasni postaji, njenih napakah in načrtih. Pričakovati je bilo, da se bo njeno delo izboljšalo, bilo pa je žal — prav narobe. Vedno bolj neradne in neuključne oddaje so začele spravljaliti Novomeščane v tako slabo voljo, da stoji danes pred nami vprašanje: ali je Razglasna postaja v našem mestu sploh še zaželjena in potrebna? »U, takega cuiljenja in tuljenja ne maramo več« — lahko dobite odgovor na tako vprašanje. Mar naj valimo za tako stanje krivdno na nekatero napredovalce in sodlence Razglasne postaje? To bi bilo prav gotovo najlaže, a vendar napačno.

Zrehanje srečk 41. kola Jugoslovanske državne loterije

Premijo 800.000 din je dobila srečka št. 406801.
Premijo 200.000 din je dobila srečka št. 741418.
Premijo 200.000 din je dobila srečka št. 688935.
Tožilne dobitke po 10.000 din so dobile srečke 406800, 406802, 741417, 741419, 688934, 688936.
8 dobitkov po 100.000 din so dobile srečke št. 343472, 421707, 542897, 383395, 051042, 718390, 450890, 535107.
Nastednje dobitke so dobile vse srečke, ki se končujejo s 51 v: 8 dobitkov po 70.000 din: 74587; 16 dobitkov po 50.000 din: 65012, 60295; 40 dobitkov po 30 tisoč din: 79771, 00454, 16561, 84923, 35428; 80 dobitkov po 20.000 din: 79304, 57111, 37815, 26730, 09381, 75930, 41749, 17607, 21235, 79091; 120 dobitkov po 12.000 din: 84815, 40816, 19262, 23015, 50395, 88605, 44126, 27017, 62187, 14380, 13270, 37391, 46492, 32290, 12295; 240 dobitkov po 8.000 din: 9161, 0004, 2252; 400 dobitkov po 5000 din: 7391, 2103, 7785, 2914, 7249; 400 dobitkov po 3.000 din: 6328, 4983, 6125, 1322, 9048; 800 dobitkov po 2.000 din: 362, 707; 1.600 dobitkov po 1.200 din: 316, 379; 8.000 dobitkov po 1.000 din: 35, 07, 44; 16.000 dobitkov po 300 din: 04, 60; 16.000 dobitkov po 100 dinarjev: 8, 6.

Ali že imate v vašem kraju poverjenika Prešernove družbe?

Za nezadovoljivo stanje na razglasni postaji so krivi vsi, ki ji niso doslej nič pomagali. Kritika njegove dela je bila doslej nepravilna in pristranska. Razglasna postaja ima danes borih 120 gramofonskih plošč. Te plošče pa so tako obrabljene, da n. pr. Radio Ljubljana ne bi hotel niti ene izmed njih zavzeti svojim poslušalcem! Postaja nima svojega radijskega sprejemnika, ki bi ji bil nujno potreben. Tudi mreža zvočnikov in linije do njih so skrajno slabe. Kaj storiti? Treba bi bilo nabaviti vsaj 50 gramofonskih plošč in obnoviti dopodno linijo. Kje vzeti denar? Menimo, da bi bilo prav, če bi ga zbrali med novomeškimi podjetji in na Ljudskem odboru mestne občine, ki so prav gotovo zainteresirani, da bi postaja dobro delovala. Drugo vprašanje pa je: objektivna kritika. Če je razglasna postaja delala slabo ali dobro, vedno je bilo slišati samo nerganje: »Vražje brnenje! No, danes pa dajajo je kar dobro glasno! Oh, da bi le hudič vzletel z vozniki!« itd. — vse to in še kaj več ti lahko slišal med ljudmi. Da pa bi se kdo obrnil na vodstvo Razglasne postaje in mu povedal to, kar ni bilo dobro, v obraz — tega postrvovalni delavci postaje niso doživeli. Zdaaj se je razglasna postaja preselila v Radioklub, kjer je bila tudi v lanskem poletju. Skušali bomo izboljšati njene oddaje in vvesti takle red oddaj: Ob delavnikih pol ure zjutraj in zvečer ob 7. uri, ob nedeljah po uro ali dve popoldne. Spored bi obsegal poročila iz svetovne politike, domača poročila, objave, nekaj zabavne glasbe itd. Se pred oddajami pa bomo razdelili Novomeščanom ankete pole ter jih vnaprej prosimo, da napišejo svoje želje glede razglasne postaje. Zavedati se moramo, da bo Razglasna postaja delovala dobro takrat, kadar bodo skozi njene zvočnike dihale želje poslušalcev in kadar bo zmogla v umetniškem in tehničnem pogledu vsakogar zadovoljiti! M. M.

Vatikan in Slovenci

»Močna samostojna Avstrija pod vladarstvom našega dobrega ustavnega cesarja, nedotakljivost naše katoliške vere in varstvo naše narodnosti nam bodo tri zvezde, ki nas bodo vodile v vsem našem dejanju.« Tako je nastalo zloglasno geslo slovenske konservativne politike: Vse za vero, dom, cesarja! Bleiweis, ta zelo slabi »očče slovenskega naroda«, je 12. aprila v »Novicah« opozarjal kmete: »Desetine, tlake in drugi davki so stari dolgovi, ki jih je kmet gosposki dolžan.« Skof Slomšek, ki ima sicer precej narodnoprosvetnih zaslug, pa je slovenskim kmetom v pastirskem pismu dopovedoval: »Namesto, da bi po krščansko Boga zahvalili in pa kakor pametni možje lepo potrpeali... kmetje pravijo, Gospoda nas dere in goljufa; mi nismo dolžni takih davkov plačevati, ne tlake delati, ne desetine dajati...« Nato revolucionarne kmete prepričuje: »Kar daste deželni gosposki, cesarju daste; kar dajete duhovski gosposki, dajete tudi Bogu...« (Bogo Grafenauer, Slovenski kmet v letu 1948, Zgodovinski časopis 1949, str. 25.) Spomladi 1849 so se na Dunaju zbrali avstrijski škofje in 17. junija izdali pastirsko pismo. V njem so ostro obsodili vse »krive preroke« izza »pomladi narodov«, ki z mamljivimi gesli skušajo zavesti cele narode: »Ena izmed teh nevarnosti je uno omtljivo vabljenje, se poganjati za domorodnost (v originalu Nationalität)! Bog je, kakor

4 apostelj uči, stvaril iz eniga človeka ves človeški rod... Raznost jezikov pa je že naslednik greha, odpadca od Boga in razprtja med seboj.« (Ivan Prijatelj, Kulturna in politična zgodovina Slovencev, I., str. 29.)

Leto 1855 je Avstrija sklenila konkordat s katoliško Cerkvijo, ki je dobila največjo svobodo in še nekaj nadvlade nad državo, zlasti na šolskem področju. Če je »jožefinizem vzel cerkev v službo države kot ponižno deklo,« jo je »konkordat prosil pomoči kot častito gospo.« (Josip Apih, Naš cesar.) Ta rimska »gospa« je odslej imela v katoliški Avstriji največje privilegije in papež v njej glavno oporo svoje politike. Katoliško avstrijsko monarhijo je podpirala tudi slovenska konservativna politika, ki so jo precej časa vodili dr. Bleiweis, škof Slomšek in duhovnik Luka Jeran. Slomšek je bil zagovornik božjega prava in legitimizma ter odločen nasprotnik združene Slovenije. Dr. Bleiweis je v revolucionarnem letu iz taktičnih razlogov sicer zahteval zedinjeno Slovenijo, a je takoj zavrgel ta program in se kot laik vedno bolj podrejal vodstvu duhovščine, zlasti Luki Jeranu. Fanatični duhovnik Jeran, predhodnik slovenskega klerikalizma, je o narodnosti in veri 1850. leta pisal: »Prvo nam je naša prava katoliška vera. Vsa moja slovenščina mi ni piškavega oreha vredna, ako sem ob vero in ob smerti vekomaj zavrnjen.« »Ali: »Poglavitni del narodnosti je in ostane vera, drugi posamezni deli narodnosti so le sredstva, katera šele po veri in z vero svojo pravo ceno dobe.« (Revija KA, 1941, str. 115 in 116.) Take nazore o jeziku in narodnosti je imela večina slovenske duhovščine. Zato je ljubljanski knezoškofjski cerkveni svet 1866. leta izdal duhovniško okrožnico, v kateri je priporočil več nemščine v slovenske osnovne šole.

Zaradi razvoja kapitalizma in nastajanja slovenske buržoazije, je liberalna struja 1868. leta začela izdajati svoj časopis »Slovenski narod« in samostojno nastopila. Po Sloveniji so liberalni Mladostlovenci priridili velika zborovanja, s katerimi je slovensko narodno in politično gibanje zajelo in razbilo celotno slovensko ljudstvo. Da ne bi staro reakcionarno vodstvo okrog dr. Bleiweisa ostalo izolirano, so se temu tako imenovanemu taborskemu gibanju priključili tudi konservativni Starostlovenci. Njihov ideolog duhovnik Luka Jeran pa je liberalne Mladostlovence opozarjal: »Slovenski narod je katoliški narod, je celina brez strank; v stranke razcepiti ga iščejo le nekateri liberalci, neprijatli ali lažnjivi prijatli. O pobožnosti sv. Očeta, o slavni 25-letnici je slovenski narod v velikanskih množicah potrdil, da je res to, za kar se je vedno skazoval, da je popolnoma vdan svoji veri, svoji Cerkvi, vesoljnemu poglavarju rimskemu papežu, da noče nič vedeti o kakem brezverstvu v družini, v šoli ali kjer si bodi. Vsi pravi domoljubi so prepričani, da je dožnost to edinstvo v veri našega naroda spoštovati in vterjevati; ne pa motiti je.« (Zgodnja Danica, leto 1872, str. 421.) Konservativci so hitro zapustili taborsko gibanje, ker so se zbalj revolucioniranih množic, ki so v krvavih spopadih z nemškutarji in orožniki pokazali svojo voljo za odločnejši boj. Odpovedalo pa je tudi mlado in slabotno slovensko liberalno meščanstvo, ki je prav tako iz strahu pred lastnim ljudstvom in zaradi pritiska nemške liberalne buržoazije popuščalo v preprih s konservativci ter moledovalo za spravo. Začela se je petnajstletna doba slovaštva, ko so konservativci neprestano krepili svoje vrste s kmeti, ki so jih izkoriščali vsaki oduhu, buržoazija in avstrijska država. To obdobje tihega konservativno-liberalnega sporazuma ali katoliškega liberalizma pa je prekinil slovenski klerikalizem.

IZ NAŠIH KRAJEV

Tudi v Mirni peči so dostojno proslavili 27. april in 1. maj

Praznik OF in 1. maj smo proslavili tudi v Mirni peči prav slovesno. Pionirji in mladinci nižje gimnazije so na predvečer 12. obletnice ustanovitve OF zažgali kresove in zapeli ob njih nekaj partizanskih pesmi, nato pa je bila slavnostna proslava. O zgodovinskem pomenu OF za slovenski narod je govoril ravnatelj gimnazije tov. A. Božič, pionirski pevski zbor pa je zapel pod vodstvom tov. Jože Cernivec več pesmi. Nastopil je tudi ženski pevski zbor, dramska družina gimnazije pa je zaigrala »Štirj bratje«. Ljudje so napolnili dvorano do zadnjega kotička in so bili s proslavo zelo zadovoljni.

Tudi na predvečer praznika dela so zagoreli v okolici ognji, 1. maja zjutraj pa je bila pro-

slava na dvorišču tov. Antona Rupena, kjer je bil prirejen kulturni spored. Po govoru tovariša Božiča smo videli rajalne nastope s pesmijo (vodila jih je tov. Leopoldina Malovrh), tov. Draga Podraž je nastopila s skupino s loki, tov. Miloš Muc pa je nastudiral točko s puškami. Ves spored so izvajali učenci osnovne šole in dijaki nižje gimnazije, navzočih pa je bilo nad 150 odraslih in 350 otrok. Nato je organiziral sindikat ročnih delavcev izlet v Grévrh, kjer je bila prva javka v letih NOV.

Nedavno si je komisija iz Ljubljane ogledala dosežanje delo okoli gradnje zadrževalne doma in prostor, kjer bo stal spomenik padlim borcem ter žrtvam fašizma. Dala je mnogo dobrih nasvetov in vzpodbud

za nadaljnje delo, obljubila pa tudi pomoč, za katero prosimo tudi okrajni odbor ZB in SZDL. Vsaj do 29. novembra 1953 bi radi zgradili združni dom in proslavili državni praznik v novi dvorani.

Po dolgem času se je oglasilo KUD »Katja Rupena« in zaigralo 18. in 19. aprila Finžarjevo »Verigo«. Igralci so tekst razmeroma dobro obvladali, posebno pa so se odlikovali Pri. mož, Mina, Micka, Janez, Tomažin in Liza. Pri prvi pred-

stavi je bil obisk izredno velik, drugič pa manjši.

Roditeljski sestanki 26. aprila je ponovno dokazal, kako potrebno je sodelovanje staršev in šole. Ravnatelj nižje gimnazije tov. Božič nam je razložil sklepe šolske konference, ki se nanašajo na čimvečjo izobrazbo naših otrok. Po reteratu so se starši razgovarjali z razrednicami o vsem, kar jih je zanimalo v zvezi z ukom njihovih otrok. Udeležba na tem sestanku in zanimanje staršev sta dokaz, da so taki sestanki potrebni in si jih želimo še več.

Iz Seia-Sumberka pišejo

Tečaj za ročna dela je dekletom veliko koristil. Prejevaljane reke so na tečaju ustvarile marsikaj lepega, kar bo sedaj krasilo njihove domove. Tudi mladinci so se zadnje zimo z vsjo resnostjo, ki jim je ne bi nihče prisodil, lotili igranja šaha. Na mladinskih sestankih pa so se redno seznanjali z gospodarskimi, političnimi in kulturnimi dogodki doma in v svetu.

Pionirji so ob Novoletni jelki obljubili, da bodo pozivili svojo organizacijo, kar so tudi že storili. Praznovali so vse države, praznike, v marcu pa so svoje starše ob priliki roditeljskega sestanka prisotnosti z lepim programom. Tudi za 27. april so se dobro pripravili.

V skednju, ki je bil za dan spremembe v dvoranah, so nam člani mladinskega aktivna 19. aprila prvič uprizorili Finžarjevo igro »Verigo«. Pod vodstvom režiserke tov. Ozimkove so se na igro prav dobro pripravili. Čeprav nam za take

kulturne prireditve manjka vsega razen dobre volje, upamo, da bodo naši vrli mladinci s tem delom nadaljevali.

»Tudi pri nas moramo dati slovo brzojavkam«, je rekel Zajčev oče, ko je začel z agitacijo za napeljevanje elektrike. Z mladincem Antonom Ozimkom pridno hodita okrog ljudi in jih navdušujeta za ta načrt. Vse kaže, da gre sedaj tudi pri nas za res in da bomo kmalu imeli električno luč. Smatramo pa, da bi člani KZ morali imeti več zaupanja do svoje zadrage, ki jim je pripravljena pomagati pri elektrifikaciji.

Naši gasilci so se odločili, da bodo 24. maja proslavili 25 letnico obstoja gasilskega društva. Ob tej priliki bodo prikazali razvoj gasilske organizacije, imeli bodo veliko gasilsko vajo, nastopil pa bo tudi pevski zbor pod vodstvom tov. Zupančiča. Tudi mladinci in pionirji so obljubili svoje sodelovanje v obliki telovadnega nastopa.

Z. F.

IZPRED SODIŠČA

Franc Hrastar, posestnik in gostilničar iz Smihela pri Novem mestu, je svojo podjetnost razširil še na prekupevanje in trgovanje s konji, lani pa je poleg tega prodal neznanu osebi 250 ameriških dolarjev, ki jih je baje dobil od nekoga američana za konja. Na razpravi pred okrajnim sodiščem je zatrjeval, da je dolarje prodal v poslovalnici Narodne banke v Ljubljani, česar pa ni mogel dokazati, niti ni bilo verjetno. Hrastar je bil pred senatom okrajnega sodišča v Novem mestu obsojen na 4 mesece zapora in 80.000 dinarjev kazni.

Lesni odsek kmetijske zadruge v Straži je vodil Alojz Turk, lesni manipulant. Na račun kmetijske zadruge je prodal vagon desek po ceni 7600 din za kubični meter. Plačan račun za te deske je popravil na 6.500 je vrglo 8.406 din čistega. S dn za kubični meter, kar mu tem je zagrešil dve kaznivši dejanji: poverbo in ponarejanje uradne listine. Kupec je namreč potrdil, da je plačal deske po 7.000 din in ne samo po 6.500 din, kot je to zatrjeval Turk, ki se je zagovarjal, da je zato popravil račun, ker je bila baje naknadno cena znižana. Poleg tega se je spuščal v trgovino z lesom tudi na svoj račun. Kupil in prodal je z dobičkom eni deske. Tako mu je pri eni taki lastni dobavi padlo v žep okrog 17.000 din, pri drugi pa 10.500 din. S tem je zakrivil kaznivše dejanje nedovoljene trgovine. Za vsa tri dejanja je senat okrajnega sodišča v Novem mestu prisodil Turku 8 mesecev zapora.

Ana Božič, bivša tajnica krajevnega ljudskega odbora Dolž, in Terezija Zelinger, administratorka istega KLO, sta morali sestiti na zatožni klopi pred senatom okrajnega sodišča v Novem mestu. Obožnici jima je očitala: Ana Božič je kot tajnik KLO sprejemala vplačila

Da na KLO Dolž ni vse v redu, je bila že javna tajnost, vendar je poteklo precej časa, da se Božičovo odstranilo s položaja tajnice, ker jo krajevni ljudski odbor ni hotel razrešiti niti po večkratnih revizijah, k davkov. V davčne knjige davčnih zavezancev je vpisala pravilno vsoto, v davčno knjigo pa je toliko, kolikor je pač odvedla denarja po odbitku za sebe. Tako je v času od aprila 1951 do marca 1952 pri 52 vplačili spravila v svoj žep nad 73.000 din ljudskega denarja. Nekaj denarja si je vzela tudi od plačil, ki jih je prejela Zelingnerjeva pa si je denar izročila niti. Zelingnerjeva pa si je prisvojila bone in denar, namestjen socialnim podpirancem, prav tako pa je porabila od dvignjenega denarja za krajevne potrebe za sebe 9.180 din.

so ugotovile nepravilnosti. Božičeva se je izgovarjala, da ji je bil večkrat denar ukraden in da se je pisarna slabo zapirala, vendar ni nikdar prijavila nobene tatvine, niti ni poskrbela za boljše zapiranje pisarne. Aktivisti, ki so obiskovali krajevni odbor Dolž, so jo povedali, da je bila pod mizo v pisarni tega KLO, dokler je bila tajnik Božičeva, skoraj stalen gost steklenica žganja ali pa vina. Zelo verjetno je bil to tisti tat, ki je kradel ljudski denar.

Senat okrajnega sodišča v Novem mestu je prisodil Ani Božič leto dni zapora in povrnitve prisvojenega denarja v znesku 73.487 din, Tereziji Zelingnerjevi pa šest mesecev zapora in povrnitev prisvojenega zneska 18.000 din.

A. G.

„Ne maramo elektrike“

Na predlog občinskega LO Gotna vas in KZ Smihel so vaščani vasi Boričevo in Skranjčanec tudi elektrificirali. Od oblasti in ostalih forumov je že vse urejeno in odobreno, da takoj lahko prično delati. Ker so nekateri videli, da ni ostalo samo pri besedah in so pripravili za delo že v teku, so spet govorili: »Ne maramo elektrike, nam bodo že sami zastoj napeljali. Samo počakajmo vsaj še pet let.« Tako so vodili svoj svazestven politiko med ljudmi. Mislili so, da bodo prišli do elektrike na račun drugih, pa so se zmotili. Ker niso mogli dobiti drugega izgovora, so se ustavili pri tem, kje bo speljal glavni vod. Strokovnjak je rekel da iz Srebrnjak ni pa se spet ne strinjajo, ker bo šlo čez njihove gozdove in bodo zato pogosti požari in podobno.

kaj pomeni dobra pot za pešča in voznika.

Na vaškem sestanku so sklenili, da bodo Boričevo in Skranjčanec tudi elektrificirali. Od oblasti in ostalih forumov je že vse urejeno in odobreno, da takoj lahko prično delati. Ker so nekateri videli, da ni ostalo samo pri besedah in so pripravili za delo že v teku, so spet govorili: »Ne maramo elektrike, nam bodo že sami zastoj napeljali. Samo počakajmo vsaj še pet let.« Tako so vodili svoj svazestven politiko med ljudmi. Mislili so, da bodo prišli do elektrike na račun drugih, pa so se zmotili. Ker niso mogli dobiti drugega izgovora, so se ustavili pri tem, kje bo speljal glavni vod. Strokovnjak je rekel da iz Srebrnjak ni pa se spet ne strinjajo, ker bo šlo čez njihove gozdove in bodo zato pogosti požari in podobno.

Novice iz Suhe krajne

Prvi maj smo proslavili navse svečano. Na predvečer je mladina skupno s člani ZB pripravi velik kres okrog katerega so mladinci in pionirji prepevali in plesali. Na 1. maj je mladina s pomočjo učiteljskega pripravila telovadni nastop, ki je pokazal razvojni telovadbe na šoli. Najmlajši so peli in plesali, pionirji so pokazali igro z žogami, mladinci in mladinke pa so predvajali lepe proste vaje. Pester nastop so zaključili z raznoterostmi.

no previden, da ne pride do nesreče.

Svojevrsen uspeh so dosegli množične organizacije na Dvoru, ki so v dobrem tednu popolnoma preuredile star prostor v lepo dvorano, ki bo služila za proslave in kulturne nastope. Pomanjkanje dvorane je Dvorčane najbolj oviralo pri kulturnem delu. Dvorana je lepo urejena in ima nov oder. Naradili so ji novo streho in strop ter jo lično ometali. Vsekakor jim je treba dati vse priznanje za požrtvovalno delo in trud. Na predvečer delavskega praznika so dvorano slovesno oddali.

Sl. Hotko

Predgrad ob Kolpi

14. aprila so imele organizacije in društva Predgrada in okolice v združnem domu žalno proslavo za umrlih tov. Borisem Kidričem. O velikem pokojniku je govoril Jože Dolar. Ivan Škrt je prebral nekaj

spominov na tov. Kidriča, mladinska godba pod vodstvom Jožeta Smalcija pa je igrala žalostinke.

V nedeljo 19. aprila so tečajnice Rdečega križa priredile igro »Ploha«, ki je dobro uspela. Igralke so se potrudile in tudi moške vloge se kar dobro odigrate. Glavno vlogo je igrala tov. Slavica Straj iz Močil, ki je pokazala na odru priložen izreden smisel za igro tako v kretajah kot v izgovorjavi. Mladim igralkam za njihov uspeh nastop lahko samo čestitamo.

Združni dom, v katerem sta že, kot smo poročali, nameščena mlatični in občinski urad, še ni popolnoma dogotovljen. Del poslopja je treba še ometati, prav tako pa ni končana električna napeljava. Okrog doma je posajenih 12 lip. Prav bi bilo, da bi okoli doma, zlasti čisto pred domom posevali več pačnje. Kupi peska, lesa in kamenja okrog doma niso v korist lepšemu izgledu. Z malo več smisla za lepoto bi se dalo to takoj urediti, čeprav niso končana še vsa dela.

J. S.

Partizan TELESNA VZGOJA

Teška, a zaslužena zmaga novomeških odbojkarjev

Odbojkarško moštvo TVD »Partizana«: Lokomotiva Zagreb 3:2 (15:1, 15:8, 9:15, 13:15, 16:14).

V našem listu smo na kratko že poročali o tej tekmi, vendar se nam zdi potrebno, da z ozirom na okolnosti in nekatere značilnosti te zmage se enkrat nekoliko spregovorimo. Predvsem je zanimivo to, da ljubljanski fizikokulturni tednik »Polje« prav na kratko registrira rezultat tekme, o uspehu novomeških odbojkarjev pa nič! »Polje« oz. njegovim še vedno ne gre v račun, da more pravzaprav spodezelsko moštvo proti renomiranim ekipam iz Ljubljane, Maribora in Zagreba beležiti kar zaporedne zmage, kot je bil to primer v jesenskem delu prvenstva v slovensko-hrvaški odbojkarški ligi. Tudi takrat je bil ta list prav skromen v svojih poročilih o uspehih Novomeščanov. V reprezentanco Slovenije je bil sicer postavljen Luka Dolenc, kateremu pa ni bila dana prilika, da bi opravičil svoj sloves, ker je bil odrinjen v rezervno.

Novomeščanom je bila ta tekma sploh prvi letošnji nastop, kar bi se kmalu kruto masčevalo. Če pomislimo, da so v lanskem letu naši odbojkarji odigrali 37 tekem, bi skoraj ne mogli verjeti, da so se na letošnje prvenstvo pripravljali brez težjih tekem. Nedeljski nasprotniki pa imajo za seboj že več tekem. Med drugim so osvojili pokalno prvenstvo Zagreba, kar jim je pripomoglo do legi-

timacije za gostovanje v Inozemstvu. Izgleda pa, da jim nedeljski poraz ne greni sladkih uric potovanja izven meja naše domovine, čeprav bi se morali zavedati, da za take podvige se niso dorasli.

Sam začetek tekme je nepoznavca zapeljal na misel, da bodo Novomeščani beležili lahko in preprosto zmago. Nasprotnik sploh ni prišel do sapa in je moral prvi niz prepustiti z rezultatom 15:1! V drugem nizu je Lokomotiva nekako uredila svoje vrste, vendar poletu domačih nikakor ni bila kos. Partizan je valil napad za napadom in osvajal točke, nekaj pa jih je zapravljal s pogrešnimi servisi. Razlika 15:8 odgovarja poteku igre. Tretji niz je bil za Novomeščane že dostikrat usoden. Do izraza je prišlo pomanjkanje kondicije. Igra je postala mlačna in nezanimiva. Svoji rutini iz starih časov se morajo domači zahvaliti, da niso pretrpeli večjega poraza od 9:15. Zelo dramatična in zagrižena je postala igra v četrtem nizu. Lokomotiva je svoje igralce večkrat menjala. Njena ekipa je izgledala popolnoma sveža, medtem ko o Novomeščanih ne bi mogli tega reči. Kljub temu so na vsak način hoteli tekmo uspešno zaključiti. Za vsako točko so se ogorčeno borili, vendar so tudi v tem delu Zagrebčani pletlo zmagali. Ze sam rezultat 13:15 govori o izenačenju obeh nasprotnikov. Stanje 2:2 v nizih je narekovalo še peti odločilni niz. Lokomotiva si je takoj priborila manjšo prednost. Največji optimist je moral

videti usodo Novomeščanov zapeteno. Tedaj je nastopila domača publika, ki je z glasnim navijanjem pozivila domačo vrsto, ki je pričela zopet v redu delovati. Nezadržani fini nosi doleteli.

Kdo ne bi navijal za domači!

vomeških navijačev je vili domačim toliko moči, da so s skrajnim naporom dosegli v petem odločilnem nizu 16:14 in s tem zmago.

Lokomotiva ima nekaj talentiranih igralcev. Najbolj sta ugađjala Sabljak in Haramija, pa tudi ostali imajo precejšnje izgleda, posebno se, ker imajo mnogo prilike nastopanja doma in v inozemstvu.

O domačih bomo kaj več povedali, ko jih bomo videli kaj večkrat nastopati. Prvi vtisi so lahko varilivi. Boljši so bili predvsem Simić s svojo mirno in učinkovito igro v polju in na mreži ter efektivni servisi, dalje Dolenc s taktilnimi potezami in krepkimi udarci na mreži ter Pucko, katerega odlikuje izvrsten preled nad celotno igro; poleg tega, da igra uspešno dirigira, koristno igra v vseh fazah igre. Z manjšimi in večjimi uspehi pa tudi napakami so igrali še Šonc, Medic in Urh, rezerva pa je bil Sodnik.

Sistem šestih tolkačev je sicer zaželen, vendar pa se moramo, da so moštvo enako potrebni dobri podajači, brez katerih tudi najboljši tolkač nič ne pomeni. Od tod toliko udarcev v mrežo in ton. Glede serviranja sploh in serviranja čez igro bo treba voditi posebej računa. Na vsak način je treba pridobiti na kondiciji, ki je za teška tekmovalja v slovensko-hrvaški ligi nujno potrebna. Za nastopanje v prvem moštvu je treba vzgojiti še nekaj igralcev iz vrst mlajših igralcev. Vse to in pa mirni živelj bodo ekipi Partizana pripomogli do enakih ali pa še boljših uspehov, kot jih je imela v preteklem letu.

JLA i reprezent. Novega mesta 3:7

V nedeljo dopoldne je bil v Domu JLA šahovski dvoboj na 15 deskah med reprezentancama JLA in Novega mesta. Po večurnih borbah je zmagala ekipa JLA nad oslabiljeno ekipo Novega mesta. Posamezni rezultati na prvih desetih deskah so bili naslednji:

Sila : Doniž 1:0, Sitar : Uljareva 1:0, Škerlj : Nedeljkovič 1:0, Ilc : Petrovič 0:1, Ravnehar : Raonič 1:0, Ličina : Cvetojevič 0:1, Kastelle : Bolanda 0:1, Kotnik : Ilič 1:0, Škrabl : Matkovič 0,5:0, Verbič : Milosavljevič 0:1.

NAMIZNI TENIS Poštar (Lj.) i Partizan (N. m.) 5:2

V okvirju gostovanja ljubljanskih poštarjev sportnikov v Novem mestu je bil v nedeljo popoldne v Domu JLA dvoboj v namiznem tenisu. Za ekipo novomeškega »Partizana« so nastopili Medic, Doljak in Zurič; za goste pa Hočevar, Godrnjavec in Lapajne. Gostje iz Ljubljane so se dondaj publiki predstavili z lepo igro. Posebno je ugađjal Stefan Hočevar z lepimi udarci, vendar je moral kloniti še lepiji igri domačina Medica. Samo Medic je bil najboljši igralec dvoboja in je zadajo igro z Lapajno nezaluzeno izgubil. Druga dva Novomeščana (Doljak in Zurič) sta izgubila vse igre predvsem zaradi slabih živcev. Tehnični rezultati so naslednji:

Zurič : Hočevar 0:2, Medic : Godrnjavec 2:1, Lojkar : Lapajne 0:2, Medic : Hočevar 2:1, Zurič : Lapajne 1:2, Doljak : Godrnjavec 0:2, Medic : Lapajne 1:2.

NOGOMET Partizan (N. m.) i Poštar (Lj.) 3:0 (1:0)

V nogometni tekmi mod domačini in gosti iz Ljubljane so zmagali igralci »Partizana«, ki so nastopili v naslednji postavi: Učo, Smaždek, Kapetan, Sitar, Trajkovič, Valič, Pfaff, Saban, Majerle, Vindišer, Vesel. Domači igralci so igrali lepo povezano s hitrimi kombinacijami, ki so prinesle tudi gole. V prvem polčasu je dosegel gol Majerle, v drugem pa Tomo Vindišer in Pfaff. Najboljši igralec pri domačinih je bil vratar Učo, ki je lepo branil svoja vrata in je med drugim ubranil tudi enajstmetrovko. Od ostalih so se odlikovali še s dolgi centerhalfa Trajkovič, Kapetan, Sitar, Valič, v napadu pa Pfaff, Majerle in Vindišer. Lahko rečemo, da se je vse moštvo zelo trudilo in pokazalo eno najlepših letošnjih iger. Sodi je Sušnik iz Ljubljane zdel neobjektivno in je greši zlasti pri presoji prekrškov, kjer je oškodoval domačino.

Pestro kulturnoprosvetno življenje v Metliki

V Metliki je zadnje čase kulturno prosvetno življenje prav živo. Po uspehi Goljivic mladinski igrari »Jurček«, ki jo je v soboto 18. aprila uprizorila gimnazijska mladina v režiji tov. Lili Stromar, je v nedeljo gostoval Slovenski okelet iz Ljubljane. Odični pevci, ki nameravajo gostovati tudi med našimi izselenci v Združenih državah, so navdušili Metličane in za svoje petje želi vse priznanje.

V torek 21. aprila je v okvirju metliške univerze predaval tov. Ivan Regent iz Ljubljane. V svojem predavanju »O ustavnih

spremembah v FLRJe je po ljuben način seznanil navzoče z nadaljnjim razvojem naše oblasti, ki z decentralizacijo vedno bolj prehaja v roke delovnega ljudstva. Predavatelj je za svoje prepričevalne besede našel polno dvorano hvaležnih poslušalcev.

Tudi metliška godba na pihalce je isti teden, v soboto 25. aprila, pokazala sadove svojega dela v zadnjih mesecih. Pod vodstvom kapelnika tov. Silva Miheličiča je nastopilo 30 godbenikov — povečini mladincev — ki so z dokajšnjo rutino, vigranostjo in tudi občutkom pokazali, da so od lanskega leta lepo napredovali. Pomlajena metliška godba in njen kapelnik sta bila ta večer deležna zasluznega priznanja.

KRONIKA NESREČ

Griboje. 5-letnega posestnika, vega sineka Mirkota Simca je med igro drugi otrok s sekuro udaril po prstih leve roke.

Tržišče. Na krožni žagi si je obrazil prste leve roke rudar Franc Kobiljanec.

Dolenjske Toplice. Ker se je med delom vbrdila v prst desne roke, je dobila zastrupljen poljska delavka Ivana Bobnar.

Tomaževa vas. 3-letni posestnikov sineka Franc Bregar je doma padel in si zlomil desno nogo.

Breza pri Trebnjem. Poštni monter Bogomir Strmec je pri delu na Veliki Loki padel in se pobil po obrazu.

Grduni pri Adlesičih. Med delom v gozdu je padel hlod na delavca Jureta Požeka in enu poškodoval prsni kos.

Gotna vas. Anton Strgar, delavec pri gradbenem podjetju »Pionir«, je v nedeljo 3. maja padel s kolesa in se huje poškodoval po obrazu.

Stehanja vas pri Vel. Loki. Posestnikov sin Alojz Fortuna je padel in si zvil palec desne roke.

Zalog. Zena progovnega delavca Jožefa Vidic je padla v vasi Otočec in si zlomila levo nogo.

Subor pri Dol. Toplicah. Delavka Marija Senica je doma padla in si zlomila levo roko.

OGLASI

Zamenjam moderno dvosobno stanovanje s pritliklinami blizu tramvajске postaje v Ljubljani za stanovanje v Novem mestu. — Ponudbe na: Vojni odsek Novo mesto.

Invalid JLA išče prazno ali opremljeno sončno sobo, po možnosti z vso oskrbo, kjerkoli na Dolenjskem. — Naslov v upravl. lista.

RAZPIS

za vpis v enoletno Solo za učiteljce kmetijsko-gospodarskih in kmetijsko-gospodinskih škol ter tečajev v Ljubljani

Namen šole je izobraziti učiteljce za teoretično in praktično delo v kmetijsko-gospodarskih in kmetijsko-gospodinskih šolah in strokov. tečajih. Sprejete učiteljce z učiteljskim strokovnim izpitom, ki niso stare nad 30 let. Po končani šoli bodo absolventke dobile zvanje predmetnega učitelja.

Šola je internatsko urejena. Mesečna oskrbina znaša 4.000 din. Med študijem bodo imele studentke plačan študijski dopust. Prošnja za sprejem naj pošljejo prošilke do 25. maja. Navedejo naj najvažnejše rodniške podatke, podatke o poteku šolanja, o dosežanjih službovanju in koliko so se dosedaj posvečale izvenšolski izobrazbi mladine in prebivalstva. Prošnji je treba priložiti overjoven prepis diplome in strokovnega izpita. Prošnja se kolkuje s 30 din, priloga pa s 25 din.

Prošnja se pošlje preko OLO, Sveta za prosveto in kulturo, na Šolo za učiteljce kmetijsko-gospodarskih in gospodinskih škol, Ljubljana, Koblarjeva ulica 34. Pouk prične z rednim šolskim letom.

O sprejemu v šolo bodo kandidatnice pravočasno obveščene.

Uprava Šole za učiteljce kmetijsko-gospodarskih in gospodinskih škol

ZLOBNOST, KI ZASLUZI NAJSTROŽJO KAZEN

Lani v septembru je šofer tovornega avtomobila, last podjetja »Eleznikara« iz Ljubljane, prenočil v Ambrusu. Ker ni nobene garaže, je pustil avto pred krajevno gostilno, v kateri je spal. Ponoči je prišel mimo Jože Vidmar iz Višnje pri Zagradcu in iz same zlobe s kuhinjskim nožem prerezal gumo na avtomobilu. S 15 urez, izmed katerih sta dva prerezala tudi zračnico, je napravil najmanj 20.000 din škode.

Radovedni smo, s čim bo Vidmar, ki se sedaj nahaja na odsluženju vojaškega roka, opravičil ali utemeljil svoje vandalsko dejanje pred sodiščem. Prav gotovo za to ni opravičila in je najstrožja kazen preizkušal, saj se ne more primerjati s kaznjajo za tatvino in podobna dejanja iz koristolovstva.

OBVESTILA KINO

Kino Novo mesto predvaja: Od 8. do 11. maja: angleški barvni film »Carobna tenišca«.

Od 12. do 14. maja: ameriški film »Našli so se«.

Od 15. do 18. maja: avstrijski film »Dvorni svetnik Geigera«.

Kino Dol. Toplice predvaja: 9. in 10. maja: avstrijski film »Dvorni svetnik Geigera«.

13. in 14. maja: ameriški film »Zmaga nad temo«.

Popravek

Popravljamo tiskarsko napačno v Seznanju žrtve NOV okraja Kočevje, z dne 28. IV. 1953 (Dolenjski list šte. 17, str. 6). Šesta vrsta prvega odstavka se glasi pravilno takole: Grebenec Janezek, otrok, umrl od strahu 1942, ko se ga ujeli

Odbojkarško moštvo TVD Partizan Novo mesto. Od leve na desno stoji: Silje Miran, Pučko Franc, Dolenc Luka, Medic Samo, ing. Sodnik Dušan. V sredini: Urh Riko in Šonc Marjan.

Anekdote o Borisu Kidriču

Več kot dve leti in pol je živel v Beli krajini. Skoraj je ni vasi v deželici med zelenimi Gorjanci in srebrno Kolpo, ki bi je ne obiskal; skoraj ga ni Belokranjca, ki bi ga ne poznal iz za dni, ko jih je v času narodnoosvobodilne borbe obiskoval, jih vzpodbujal, jim vival upanja in borbenega duha.

V Gradcu ob Leni Lahinji živi preprost žagar in delavec France Zupančič. Moč je bil v času NOB

kurir, misli o partizanih. — Tamkaj so bili terenci zanesljivi, ljudje pa so večinoma držali z belo gardo. Po pravici sem mu povedal, da je situacija onstran čisto drugačna, kakor tostran Gorjancev, v Beli krajini. Nasmehnil se je in dejal:

»Reci ljudem, da je zmaga naša!«

Ob ofenzivi 8. oktobra 1942 sem bil službeno poklican k njemu. Nahajal se je na Crmošnjicah.

Tovariš Kidrič govori spomladani leta 1945 v Crnojliju

vodil in kurir prenekateri brigadi, ki je takrat operirala v Beli krajini. Nekoč je bil Zupančič ogledal, danes je žagar. Za svoje zaslugе v času NOB je dosegel čin rezervnega poročnika. Kot vodil in kurir je pogosto izvrševal tudi povelja pokojnega tovariša Borisa Kidriča.

»Kadar sem se srečal z njim,« pripoveduje Zupančič, »vselej me je komisar Boris Kidrič najprej vprašal, če imam kakšen čik. Saj veste, kako je bilo takrat. Dšece travice je partizanov primanjlo. On pa mi je vselej nasul poln žep cigarete. Takšnega človeka, kot je bil on za ljudi, nisem še srečal. Kot vojak je bil zelo strog, kot človek pa zelo mehak. Zelo rad se je družil z borci in kmeti. Za vsakega je našel prijazno besedo. Nekoč me je vprašal, kako ljudstvo onstran Gorjancev, kamor sem pogosto odhajal

Peter pa hud. Naslednji dan me je mikastil, kdo je izpraznil steklenico. Nisem hotel tožariti, pa sem »greh« prevzel nase.

»Kje pa si potlej dušo lovil?« »Za onole skalo,« sem se zlagal. Ni mi verjel.

Ko pa sem ez kakih štirinajst dni zares čutil močne bolečine v želodcu, sem izbral dobro voljo komisarjevo in ga prosil, naj mi ga privožiči za en sam požirek.

Ker je bila njegova čutarica prazna, je dejal Jaki Avšiču, naj mi dovolji srkniti iz njegove čutarice. Pa ni sam nagnil, ko je dobil Avšičevo čutarico, ampak ponudil jo je meni, rekoč:

»Na, France, potegni, je napij se nikar ne!«

In mi je hudomušno pomežiknil, ker je najbrž že vedel, kako sem se mu zadnjič zlagal.

»Takšen je bil z nami kurir,« je končal svoje pripovedovanje Zupančič. »Dober ko kruh. Pravi oč svojim kurirjem...«

klenico žganja, češ naj ga srknem požirek, podlej pa steklenico vrnem komandantu Stanetu Rozmanu, s katerim sta bivala pod isto streho. Krepko sem potegnil, ne samo srknil. Obstopili so me tovariši kurirji, večno žejne duše.

»Daj se meni požirek!« — »Pa še meni enega...« —

Precej nas je bilo in — Stanetu Rozmanu sem vrnil — prazno steklenico.

Peter pa hud. Naslednji dan me je mikastil, kdo je izpraznil steklenico. Nisem hotel tožariti, pa sem »greh« prevzel nase.

»Kje pa si potlej dušo lovil?« »Za onole skalo,« sem se zlagal. Ni mi verjel.

Ko pa sem ez kakih štirinajst dni zares čutil močne bolečine v želodcu, sem izbral dobro voljo komisarjevo in ga prosil, naj mi ga privožiči za en sam požirek.

Ker je bila njegova čutarica prazna, je dejal Jaki Avšiču, naj mi dovolji srkniti iz njegove čutarice. Pa ni sam nagnil, ko je dobil Avšičevo čutarico, ampak ponudil jo je meni, rekoč:

»Na, France, potegni, je napij se nikar ne!«

In mi je hudomušno pomežiknil, ker je najbrž že vedel, kako sem se mu zadnjič zlagal.

»Takšen je bil z nami kurir,« je končal svoje pripovedovanje Zupančič. »Dober ko kruh. Pravi oč svojim kurirjem...«

Nazadnje sem ga videl 18. februarja 1945 v Crnojliju. V partizanih sem se naučil tudi šotiranja, Kidrič me je s skupino šoterja poslal v Dalmacijo, v Biograd na moru. Tjakaj smo odšli pes po avtomobile.

»Tovariši, na svidenje v Trstu in Ljubljani!« nas je odlovil.

Prebijali smo se skozi zasede in se pogosto zapletli tudi v borbo. Nekaj tovarišev smo tudi izgubili, ker so padli. Vse je še vrelo. Položaj v Gorskem Kotoru in niže proti Sušaku je bil takrat še sakramensko žaltav. Ves čas prebijanja do Biograda sem mislil na njegove besede: Na svidenje v Trstu... — Kdo bi mi zameril — nisem verjel tem besedam. Vse je bilo še preveč vroče...

A glej ga, vrančal! Ko smo po dolgih tednih le prispeli na cilj in prevzeli avtomobile, je bil Trst v resnici že v partizanskih rokah.

Niti sanjalo se nam še ni o svobodi, ko jo je Kidrič že nosil v srcu in nam je skoraj do dneva natančno napovedal.

Ni ga več. A v mojem spominu bo živel večno! Lepo je bilo biti kurir pri takšnem junaku, ki je navdal z junastvom vsakega, komur je pogledal v oči, komur je kdajkoli stisnil delovno roko.

— c.

Omogočimo otrokom kolonije in taborjenja

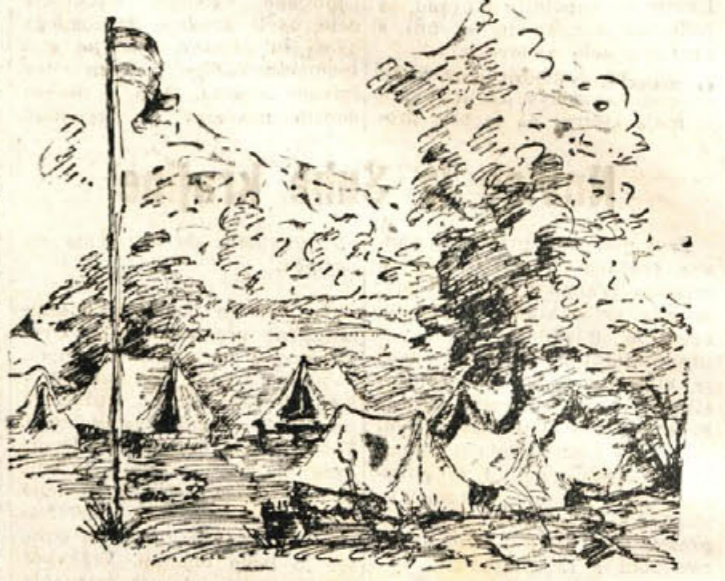
Kakor zadrja leta, tako se tudi letos številne organizacije, zlasti pa Društvo prijateljev mladine ob podpori ljudske oblasti prizadevajo, da bi omogočili v poletnih počitnicah čimvečjemu številu mladine odhoda v počitniške kolonije. Solska mladina, zlasti mladina iz mesta, potrebuje čim več sonca, zraka in zdravega razvedrila ob izdatni hrani. To, česar ne more imeti doma v krogu družine in pri starših, ki so velikokrat prezaposleni še z drugimi nalogami, to ima lahko mladina v počitniški koloniji ali taborjenju pod dobrim strokovnim in vzgojnim vodstvom.

Lani je v novomeškem okraju

Reševalcem Prvomajske nagradne križanke!

V 17. številki našega tednika je pomotoma na 6. strani izostal nagradni kupon, ki naj bi ga reševalci priložili rešitvam. Vse reševalce obveščamo, da lahko pošljejo rešitve tudi brez kupona, hkrati pa odgovarjamo s tem tudi vsem onim, ki so medtem rešitve že poslali in nas sprašujejo, kako je s kuponom. Rok za rešitve: 12. maj 1953. Uredništvo.

nad 300 otrok preživelo del počitnic v kolonijah in taborjenju v naravi. Tudi letos si Svet za socialno skrbstvo, Društvo prijateljev mladine, Rod gorjanskih tabornikov in druge organizacije prizadevajo, da omogočijo mladini udeležbo v počitniških kolonijah in taborjenjih v okraju samem in izven njega. Šole so že dobile navodila, da zbirajo prijave za počitniške kolonije. Za zdravstvene kolonije pridejo v poštev samo slabotni in bolehní otroci, katere bo pred odhodom pregledal zdravnik in določil kraj, kamor bodo šli. V okraju predvidevajo dve počitniški koloniji: eno kje v Smarjeti, drugo pa na Gorjancih ali na Frati. Drevna kolonija pa bo verjetno tudi letos na Drski. Pionirji in taborniki si bodo postavili svoje naselje spet ob Krki pri Otočcu. Stvejo otrok, ki bodo letos lahko preživeli del počitnic v počitniški koloniji, je seveda odvis-

Nekaj starih okroglih

V dobi ranjše Avstrije je dal bogat kmet sina v latinske šole, da bi postal duhovnik. Lahkožvemu sinu Nacetu pa so bodile po glavni vse druge muhe bolj kot moštarnica in kelih. Namesto, da bi se učil, je hodil po mestnih gostilnah in iščil prbrhe natakarije. Vedno mu je primanjlovala denarja, ki ga je na lažnivo način pridno vlekil iz očetovega žepa. Njegovemu uku primerno je bilo seveda tudi spričevalo.

V odbore društev kmete in delavce, ne pa samo učitelje!

Na Mirni se je število dramske skupine povečalo od 18 na 41 članov. Sodeluje predvsem kmečka in delavska mladina. V prejšnjem letu so uprizorili štiri igre, ki so bile res dobro pripravljene. Tudi pionirji so z »Mačeho in pastorko« dobro uspeli. Gostovali so v Mokronogu, vse igre so tudi večkrat ponovili. Sedaj pripravljajo igro »Domens«. Povečali so tudi kulisni inventar, za kar se društvo prav lepo zahvaljuje tovarišu Danijelu Čeraku. Materialno pomoč je dal Okrajni odbor L.P. Letos so uredili tudi razsvet-

ljavo odra.

Veliko zanimanje kažejo do petja, vendar pa zaradi preobremenjenosti tov. Čerarjeve nimajo pevovodje. V pevskem zboru je 12 moških in 10 žensk in so že večkrat uspešno nastopili. Pri kmetijski zadruzi obstaja prosvetni odbor. Njegove seje obiskujejo tudi člani SKUD, ki so prejeli od zadruge za nabavo novih knjig 10.000 dinarjev. Za zadružnike je KZ naročila 100 revilo. Premalo pa je društvo storilo za dvig in zanimanje predavanja, saj so bila v letu 1952 prirejena samo tri. Pri vsem delu so težave v tem, da so v odboru le učitelji, ki so že tako preobremenjeni z ostalim delom. Zato bi bilo dobro, da bi izvolili tudi druge. Vendar pa še ni izužilo Mirčanov in so v novi odbor spet izvolili največ učiteljev. Dokler ne bo v odborih naših društev kmetov in delavcev, v društvi ne bomo imeli množičnosti.

Vabi Pavliha

Podprimo Počitniško zvezo!

Ce ste redno prebrali naš list, ste gotovo pred meseci zasledili v njem tudi članek o novomeški Počitniški zvezi, katero je pripravil takratni injelativni odbor. Ni pa ostalo samo pri zamisli. Medtem je bila Počitniška zveza že ustanovljena in je vključila v svoje vrste precejšnje lotj držbe besede, ki jih je v Gotni okrajni odbor Počitniške zveze, ki skrbi predvsem, kako bi pomagal članom zveze v počitnicah. Povabil je mnogo podjetij, da bi mlado organizacijo gmotno podprli. Nekatera so se s podporami že odzvala, od drugih pa pomoč še pričakujejo.

Gibanje prebivalstva v novomeškem okraju

V marcu 1953 je bilo v novomeškem okraju rojenih 130 otrok, izmed teh 71 dečkov in 59 deklic. Porok je bilo 17, umrlo pa je 58 otrok, izmed teh 18 moških in 40 žensk.

BRADOVEDNI PAVLIHA

V nedeljo 10. maja 1953 bo na lutkovnem odru v Novem mestu ponovitev igrice »Radovedni Pavliha«. Predstavi bosta ob 10. in 11. uri dopoldne. V služaju lepega in toplega vremena bosta obe predstavi na hodniku v II. nadstropju osnovne šole. Pridite si ogledat!

Pred devetimi leti je bila v Metliki prva novinarska konferenca

Te dni je poteklo devet let od prve novinarske konference, ki je bila v bivšem Sokolskem domu v Metliki v dneih 5. in 6. maja 1944. Konferenca, ki je bila združena z

Ček pri vas; Brčice, kakšna dva kilometra severno od Metlike, kjer se je konferenca takoj nadaljevala in naslednji dan tam tudi zaključila. Konferenca je bila važna promolnica v razvoju in krepitvi novinarstva na osvobojenem ozemlju, saj je bil tisk ves čas borbe eno izmed zelo močnih orodij narodnoosvobodilnega pokreta. Posebno tovariš Boris Kidrič, politični komisar, je na tej konferenci podal vrsto novih smernic in pobud za nadaljnje delo, obenem pa dal tudi priznanje vsem, ki so pri tisku sodelovali za opravljeno nalogo. Med drugim je poudaril, da raste v gozdovih poleg lika novega zavestnega borca-socialista tudi lik slovenskega novinarja.

Ček pri vas; Brčice, kakšna dva kilometra severno od Metlike, kjer se je konferenca takoj nadaljevala in naslednji dan tam tudi zaključila. Konferenca je bila važna promolnica v razvoju in krepitvi novinarstva na osvobojenem ozemlju, saj je bil tisk ves čas borbe eno izmed zelo močnih orodij narodnoosvobodilnega pokreta. Posebno tovariš Boris Kidrič, politični komisar, je na tej konferenci podal vrsto novih smernic in pobud za nadaljnje delo, obenem pa dal tudi priznanje vsem, ki so pri tisku sodelovali za opravljeno nalogo. Med drugim je poudaril, da raste v gozdovih poleg lika novega zavestnega borca-socialista tudi lik slovenskega novinarja.

Peter Romanič

Dvorana Sokolskega doma v Metliki med konferenco (z razstavljeno sliko). Za mizo sede od leve proti desni: Boris Kidrič, Vida Tomšič, France Bevk in še eden, trenutno po linenu nepoznan

Vesti iz kulturno prosvetnega življenja

V Sentrupertu se mladina zelo zanima za igre. Režiser Bojan Brezovar, ki pozna to zanimanje mladine, je organiziral dramski tečaj, katerega je obiskovalo 15 mladih igralcev. Sedaj pripravljajo igro »Otrok iz zadruge«. Težave imajo z orodsko opremo in primernimi oblekami, pa so se spomnili, da imajo naše mamice po skrčinah še precej dobrih starih oblek in rut. Take, za igro primerne obleke, sedaj zbirajo mladi igralci, tu in tam pa tudi kaj odkupijo.

Solska upraviteljica v Sela

Solmberku ima redne sestanke s starši šoloobveznih otrok. Sestanki, ki so prav dobro obiskani, so zelo primerna oblika povezave med šolo in domom, kajti vzgoja mora biti enotna, da ni otrok razdvojen, če sliši v šoli eno, doma pa drugo. Zato dobro pripravljene roditeljske sestanke lahko samo koristijo pravilni vzgoji mladine.

V Orehovicah so se že dalj časa pripravljali na proslavo 1. maja.

Zaigrali so »Iz trpljenja v svobodo.« V Orehovicah imajo tudi kar tri knjižnice, ljudsko, učiteljsko in pionirsko. Prav bi bilo, da bi vse tri združili v eno. Mladina se zelo zanima za šah. Ob zaključku gospodinjstvskega tečaja so dekleta pridobile razstavo, katero je obiskalo nad 500 ljudi.

»Dobre knjige in časopisi hiši vedno koristijo...«

Poročila o delu poverjenkov Prešernove družbe iz kočevskega in ernomejskega okraja so navzlic prošnjam, ki smo jih poslali Okrajnim odborom Prešernove družbe, še vedno zelo pičila. Iz Bele krajine doslej sploh še ni bilo odgovora, kako so zastavili delo za razširitev lepe slovenske knjige. Iz Dobropole poročajo, da imajo že 100 članov Prešernove družbe. Pri občinskem odboru SZDL so sestavili poseben aktiv poverjenikov Prešernove družbe, katerega člani zbirajo naročila po vsej občini. Med najdelavrejšimi je tudi sekretar občinskega odbora SZDL Zdravko Lipušček. Med delavci in kmeti je precej zanimanja za izdaje Prešernove družbe.

Izmed dolenskih poverjenikov vodi še vedno tovariš Ivan Kobec, ki je do 5. maja zbral že 150 članov za Prešernovo družbo. Čeprav je 75-odstotni invalid in bil zaslužil pokoj, mir in počitek, da bi si utrdil zrahljano zdravje, vendarle prostovoljno in pridno nabira nove člane. Stevilo njegovih naročnikov se po prihodu njegovih dni še precej povečalo, ker so objubil vstopiti v članstvo.

Prešernove družbe celi ko'ektivni uslužbenec okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu.

Mnogi Novomeščani imajo velik smisel za knjige, med njimi tudi Adamov Francej, ki je postal član Prešernove družbe zaradi objav v našem listu. Prav bi bilo, da bi zato poverjeniki Prešernove družbe poslali svoje naslove, da bi Dolenjski list seznanil svoje bralce s poverjeniki družbe v vseh krajih. Tako nas n. pr. Okrajni odbor Prešernove družbe v Novem mestu stalno obvešča o delu poverjenikov, izmed katerih je n. pr. pridobil tov. Saša Papež v Novem mestu že 73 članov, tov. Vera Sever v Sentjerneju 60 novih članov itd. Ponovno prosimo Okrajni odbor Prešernove družbe v Kočevju in Crnojliju, da tudi v Dolenjskem listu propagirata razširitev lepe slovenske knjige. Saj v celoti drž besede, ki jih je v Gotni vasi povedal gozdar Stane Kukovec:

»Dobre knjige in časopisi hiši vedno koristijo!«. Naročil se je za »Obzornike, revijo Prešernove družbe, poleg njega pa je v Gotni vasi že 11 članov družbe.

Kar ste vi, sem jaz že dolgo, vi norec domišljav!

Kako je bil ohranjen novomeški most 8. maja 1945

Bilo je 8. maja 1945, približno ob 11. uri dopoldne, ko so bili vsi meščani po zakloniških. Zahotelo se mi je iti pogledat v Kandijo, pa sem se ojunčil in odšel na ulice, čeprav so ves čas krožila nad mestom nemška letala. Pred mostom pri hiši tov. Kobeta in pri bivši Gričevi stavbi sem zagledal četo nemških kolesarjev, ki so imeli minometarice in mitraljeze obrnjene proti Kandiji. Na sredni mostu so imeli dva zaboja ekrazita za razstrelitev mostu, izza mostu — za Kobetovo hišo — pa je bila napeljana žica. Ko sem to opazil, sem zaslišal veliko nevarnost za naš most. Vrnil sem se v mesto in začel iskati ljudi, ki bi šli v deputacijo na nemško komando, ki je bila v Kastelčevi hiši na Ljubljanskih cestih.

Prvega sem zagledal Avgusta Golio. Prosil sem ga, da bi šel v deputacijo, ki bi šla prositi Nemcem, naj mostu ne vržejo v zrak. Odklonil je in dejal, da to ni tako lahko, da nas lahko vse postrelijo. Obrnil sem se od njega in zagledal

Čakajo toliko časa, dokler ne pride sam tja.

Vsi smo šli na most k Nemcem, ki so se že pripravljali k razstrelitvi, ker so se bali, da partizani ne bi prebrto prodrali za njimi in domobranca. Ze pred mostom nas je dohitel Dr. Ivanetič in se nam pridružil. Ko smo prišli na most, je nemški stotnik rekel ostalim Nemcem, da mostu ne bodo pogrnali v zrak. Ostali nemški oficirji na mostu so se začeli jeziti in zahtevati, da se most mora razstreliti. Videlo se je, da se boje partizanov in kazni za svoja nasilstva, zato so bili vsi iz sebe, če bi preko mostu nenadoma začeli koračati partizani. Ko so od nas izvedeli, da je že prejnjih večer njihove admirala Dönitz položil popolno kapitulacijo pred zavzečnike, so se ončehali. Eden izmed podoficirjev — Nemcev je odšel na sredjo mostu in brez povelja vrgel zaboj ekrazita v Krko. Nemški oficirji so kričali na njega, naj počaka, da pogajanj še ni konec. Nato so se oficirji obrnili k naši deputaciji in rekli, da bodo most pustili, če jim zajamčimo, da partizani ne bodo napadli Novega mesta do 17. ure. Mi smo jim obljubili to pod pogojem, da nas pustijo k partizanom na pogajanja.

odšli smo preko mostu v Kandijo, kjer smo se srečali z največjimi domačimi izdajalci in krvoloki: Zelingerjem, Einspiterjem in Mavcem. Ustavili so nas in vprašali, kam gremo. Ko smo jim povedali, so nekaj časa premišljevali, kaj bi naredili z nami, končno pa je eden izmed njih rekel: »Pojdite ali gorje vam. Če se našim družinam kaj zgodi! Ne čakajte nas, ko se vrne-mo nazaj!«

Šli smo do Zabeje vasi. Tu smo vprašali otroke, kje so partizani. Povedali so nam, da so v Zabji vasi, še več pa jih je v Gotni vasi. Podali smo se v Gotno vas, kjer je bila pri Zurečvi hiši partizanski šahična ograja. Na eni strani je stražil prehod domobranec, na drugi strani pa trije partizani. Domobranec nas je ustavlil in vprašal, kam gremo. Nekaj časa je premišljeval, če bi nas pustil k partizanom na ono stran ograje ali ne. Partizani so se smejali, eden izmed naših družbe — ne vem več kdo — pa je domobranca odinril in že smo bili na partizanski strani.

Prišli smo v Gotno vas pod Stangelnov kozolec. Tam je bila Zemljakova četa — komanda Novega mesta. Razložili smo, zakaj smo prišli in da je treba most ohraniti. Kapetan Zemljak nas je po-

Ivan Pavliha